

Nr 284

Av herr **Ståhl**, om avskaffande av ett- och tvåöringar.

Prisutvecklingen i vårt land under senare årtionden och särskilt de senast gångna åren har som bekant gett oss ett helt annat penningvärde än vad vår svenska krona hade då den för snart 100 år sedan som skiljemynt ersatte riksdalern, vilken i sin tur redan 1855 enligt decimalsystemet indelats i 100 öre. Det finns ingen anledning att här närmare följa utvecklingen av penningvärdet under denna period. Ännu för ett 30-tal år sedan fyllde även våra mindre skiljemynt i stort sett en viktig funktion som betalningsmedel. Sedan dess har förändringen gått mycket snabbt. För dagen är köpkraften i en svensk 1-krona ungefär densamma som då i en 25-öring, och 1-öringen var för den tidens ungdomar ungefär vad 5-öringen är nu.

Hur detta inverkat på själva känslan i olika generationer för penningens värde är, inte minst psykologiskt, av stort intresse. Medan många äldre alltjämt lever kvar i sin ungdoms föreställning om skiljemyntens värde och köpkraft, har de senare årskullarna helt vuxit in i det nya nedbantade penningvärdet.

Att i det dagliga livet röra sig med småmynt, som inte längre representerar något värde av betydenhet innebär i många olika avseenden uppenbara nackdelar. Våra minsta skiljemynt är i den dagliga hanteringen både för allmänheten och handeln till föga nytta men däremot i många fall till betydande besvär utan motsvarande värde. På grund av kostnaden för arbetskraft är tidspillan med dessa småmynt direkt förlustbringande. Det är också bekant att myntenhetskostnaden för tillverkning av småmynt är betydligt större än det värde de representerar.

I ett sådant läge skulle man kunna tänka sig en myntreform, som återförde värdet i hela vårt myntsystem till ungefär vad det en gång tillkom för att representera. En sådan reform skulle emellertid medföra mycket långtgående besvärligheter såväl här hemma som i handeln med utlandet. Det tar tid att i gamla valörer lära sig tänka in ett helt nytt värdesystem. Vad man behöver vinna är i främsta rummet att i det dagliga handelsbestyret slippa besväret med de diminutiva och därför fiktiva värden som numera upphört att spela någon praktisk roll, särskilt valörerna under 5 öre, alltså 1- och 2-öringar. Mycket skulle i fråga om arbetsbesparing vara att vinna om priserna kunde räknas i 5-tal som lägsta valör. Att detta ingalunda, såsom man med utgångspunkt från våra gamla småmynt möjligen tänker sig, skulle verka uppskrivande på prisnivån, därför svarar konkurrensen hädanefter såsom hittills. Självfallet har inte valörerna på våra små

skiljemynt någon som helst betydelse på prisutvecklingen. Att tillmäta 1- och 2-öringar någon slags magisk förmåga att hålla priserna nere är självfallet ingenting annat än vidskepelse.

I pressen har förekommit uppgifter om att den sittande myntkommittén redan nu skulle ha färdigställt sitt arbete. Så är inte fallet, och någon uppgift har inte stått att få, när dess förslag är att vänta. Under sådana förhållanden torde den förändring som här föreslås lämpligen bära kunna hänskjutas till denna kommitté för närmare övervägande, vilket inte bör behöva vålla större tidsutdräkt.

Med stöd av det anförde hemställes,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om snabbutredning i syfte att för förenkling och rationalisering av den allmänna handeln avskaffa de minsta skiljemynten, 1- och 2-öringar.

Stockholm den 25 januari 1966

Manne Ståhl